

Članak Larry Butlera, prvog zamjenika visokog predstavnika: “Parlament BiH ima mogućnost da osigura korištenje i proizvodnju lijekova koji će biti sigurni za upotrebu i dostupni u cijeloj BiH”

Bosna i Hercegovina nema jedinstveno tržište lijekovima. Federacija BiH i Republika Srpska imaju različite zakone i propise kojima se reguliše proizvodnja i prodaja farmaceutskih i medicinskih sredstava, dok u Distriktu Brčko nema nikakvih propisa u ovoj oblasti. To znači da na tržištu lijekova u BiH ne postoje adekvatni mehanizmi zaštite.

Zbog toga su cijene lijekova u Bosni i Hercegovini više nego što bi zaista trebale biti, a lijekovi su jedan od glavnih elemenata koji doprinose sve većim troškovima života u BiH. U Bosni i Hercegovini nema nekih lijekova koji se obično propisuju u drugim evropskim zemljama, dok je inspekcija i kontrola lijekova koji se mogu dobiti u BiH neadekvatna.

Ukratko, građani ne mogu dobiti lijekove koji su im potrebni, a lijekovi koje mogu dobiti su obično preskupi i sumnjivog kvaliteta.

U cilju rješavanja ovih problema, farmaceutski i pravni eksperti s državnog i entitetskog nivoa, kao i nivoa Distrikta Brčko, su postigli saglasnost, uz punu saradnju međunarodne

zajednice, o tekstu jedinstvenog Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima za cijelu BiH. Ovaj Zakon je rezultat intenzivnog rada i političkih pregovora koji su se odvijali nekoliko godina, kao i aktivnog sudjelovanja lokalnih i inostranih proizvođača te regionalnih stručnjaka za farmakološku praksu EU zemalja.

Zakon koji je prošle sedmice usvojilo Vijeće ministara i o kome se sada treba povesti parlamentarna debata ima za cilj formiranje jedinstvenog tržišta lijekova u BiH. Zakonom se utvrđuju jednaki usovi za proizvodnju, testiranje i prodaju lijekova i medicinskih sredstava u BiH. Zakonom se takođe definiraju uslovi i predviđaju mjere za osiguranje kvaliteta, sigurnosti i efikasnosti lijekova. Zakonom se uvodi i nadzor nad jedinstvenim tržištem i uspostavlja državna Agencija za lijekove kao regulator tržišta.

Takođe je potrebno napomenuti da je Zakon u potpunosti usklađen sa standardima Evropske unije i njenim direktivama (što je neizostavan uslov za daljnje približavanje Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji).

Značajna je i činjenica da su i proizvođači lijekova imali aktivnu ulogu u izradi Zakona. Preduzeća koja otvaraju nova radna mjesta i osiguravaju zapošljavanje s pravom trebaju biti partneri u utvrđivanju opće politike u nekoj oblasti. Zapravo samim Zakonom se predviđa sudjelovanje bh. stručnjaka u daljem reguliranju ove oblasti.

Međutim, takođe je bilo dosta nesporazuma o tome šta se zapravo definira ovim Zakonom. Imao sam priliku vidjeti neke komentare u kojima su njihovi autori davali svoje mišljenje o Zakonu istovremeno tvrdeći da Zakon nikada nisu vidjeli!

Novim Zakonom se uspostavlja jedinstveno tržište lijekova i medicinskih sredstava u BiH. To znači da isti analgetici mogu biti dostupni u cijeloj zemlji, po istoj cijeni. Trenutno se u entitetima i Brčko Distriktu mogu kupiti različiti lijekovi, a

cijene su iznad tržišnih jer neka preduzeća imaju monopol u jednom ili drugom dijelu zemlje.

Nadalje, prema postojećem sistemu moguće je da se lijek koji je ocijenjen kao siguran za upotrebu u Republici Srpskoj smatra lijekom koji nije siguran za upotrebu u Federaciji BiH i obrnuto. Beskrupulozni uvoznici zloupotrebljavaju postojanje podijeljenog sistema kontrole i uvoze jeftinije i manje kvalitetne lijekove iz inostranstva (provjerite lijekove koje imate kod kuće – ukoliko indikacije nisu prevedne na vaš maternji jezik vjerovatno taj lijek nije prekontrolirao niti jedan nadležni organ).

Ovaj skandalozan sistem bi trebao biti promijenjen stupanjem na snagu Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima, kao i uspostavom Agencije BiH koja će kontrolirati tržište. Kada bude usvojen novi Zakon i Agencija započne s radom, građani BiH će biti sigurni da je svaki lijek koji moraju uzimati propisno prekontroliran.

Zakon može biti usvojen u narednih nekoliko sedmica.

U pogledu industrije lijekova, Zakon će putem definiranja jednakih uslova za proizvodnju, testiranje i prodaju lijekova i medicinskih sredstava sva preduzeća staviti u ravnopravan položaj u BiH, a bh. proizvođače dovesti u ravnopravan položaj na međunarodnom tržištu.

Putem osiguranja propisne kontrole lijekova koji se uvoze u BiH, Zakonom će se omogućiti bolja sigurnost, veći izbor i povoljnije cijene. Zakonom će se takođe omogućiti bh. preduzećima da stupe na međunarodno tržište, s obzirom da će imati prisup međunarodno priznatim certifikatima. Ova preduzeća će onda nastojati da uspješno savladaju konkurenciju i na taj način će doći do povećanja broja radnih mjesta u ovom sektoru.

Donošenje ovog Zakona će imati i pozitivne ekonomske efekte.

Svim potencijalnim investitorima u BiH, svakoj osobi koja razmišlja o otvaranju preduzeća u BiH i oglašavanju prijeko potrebnih novih radnih mjesta, moraju se neprekidno pružati uvjeravanja da ova zemlja ima funkcionalnu i modernu ekonomiju. Podijeljeno interno tržište lijekova ukazuje na nefunkcionalnu ekonomiju. Dakle, i bez izuzetno jakih etičkih i komercijalnih argumenta koji idu u prilog Zakonu o lijekovima i medicinskim sredstvima, potrebu za usvajanjem ovog Zakona dovoljno dobro ilustrira i sam ekonomski argument.

Hoće li Parlament BiH glasati za lijekove koji su svojom cijenom pristupačni građanima, sigurni za upotrebu i koji se mogu kupiti u svim dijelovima ove zemlje?

Pažljivo ćemo pratiti dalje aktivnosti oko usvajanja ovog Zakona, kako bismo osigurali donošenje ispravne odluke u Parlamentu.

Larry Butler je prvi zamjenik visokog predstavnika.